

**QORTI TAL-MAGISTRATI (GĦAWDEX)
ĠURISDIZZJONI SUPERJURI
SEZZJONI ĠENERALI**

MAGISTRAT DOTTOR PAUL COPPINI LL.D.

Illum it-Tlieta, 11 ta' Ottubru 2016

Rikors Ġuramentat Numru: 17/2015 PC

**Peter Camilleri; u
Frans Camilleri**

vs

**L-Avukat Dr. Jean Paul Grech li b'digriet
tas-7 ta' April 2015 gie nominat bħala kuratur
għall-wirt battal ta' Emanuel Camilleri,
ġia pensjonant iben il-mejtin
Lorenzo Camilleri u Maia nee' Bigeni**

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors Ġuramentat li permezz tiegħu l-atturi, wara li ppremettew:

Illi Emanuel Camilleri ġia pensjonant iben il-mejtin Lorenzo Camilleri u Maria nee' Bigeni imwield fin-Nadur Għawde miet go Vittoria Għawdex nhar il-wiehed u għoxrin (21) ta' Jannar elf disa' mija u erbgħa u tmenin (1984);

Illi l-imsemmi Emanuel Camilleri irregola l-wirt u s-suċċessjoni tiegħu permezz ta' testament fl-atti tan-Nutar Giuseppe Cauchi tal-għoxrin (20) ta' Novembru tal-elf disa' mija u wiehed u tmenin (1981);

Illi permezz ta' dan it-testament huwa halla b'titolu ta' legata favur tal-atturi Frans u Peter aħwa Camilleri l-beni kollha u mmobbli u kull depożitu bankarju u kull stocks u bonds illi kellu t-testatur;

Illi fost il-beni mmobbli illi kellu t-testatur kien hemm il-lok ta' djar bin-numru 7, Triq Hanaq, Nadur, Ghawdex;

Illi l-atturi jixtiequ li jiġu mmessi formalment fil-pussess ta' dan il-legat li sal-lum kien diġa' fil-pussess materjali tagħhom;

Illi din l-kawża qed issir mill-atturi u qed tiġi kkonfermata bil-ġurament minn Peter Camilleri li għandu konoxxenza vera u proprja tal-fatti in kawża.

Talbu lill-konvenut nomine jgħid għaliex m'għandhiex din il-Qorti:

1. Tiddikjara illi permezz tat-testament tal-ghoxrin (20) ta' Novembru tal-elf disa' mija u wiehed u tmenin (1981) fl-atti tan-Nutar Giuseppe Cauchi, Emanuel Camilleri halla b'titolu ta' legat lil istess atturi fi kwoti indaqs u diviżi bejniethom il-beni kollha mobbli u mmobbli u kull depożitu bankarju u kull stocks u bonds illi hu testatur kellu fl-epoka tal-mewt tiegħ f'Malta jew Ghawdex;
2. Tiddikjara illi fons il-beni mmobbli illi kellu t-testatur kien hemm il-fond bin-numru 7, Triq Hanaq, Nadur, Ghawdex;
3. Tordna lil konvenut sabiex jersaq għall-immissjoni fil-pussess tal-legat imsemmi b'mod speċjali tal-fond immobbli bl-indirizz 7, Triq Hanaq, Nadur, Ghawdex.

Bl-ispejjeż kollha inkluzi dawk tal-ittra ufficċjali ta' l-ghoxrin (20) ta' Marzu tas-sena elfejn u ħmistax (2015). Bl-ingunzjoni tal-konvenut minn issa għas-subizzjoni.

Rat ir-Risposta Ġuramentata tal-konvenut nomine li permezz tagħha eċċepixxa:

1. Illi fl-ewwel lok it-talba għall-hlas tal-legat hija preskritta a tenu tal-artikolu 845 tal-Kodiċi Ċivili. Dan għar-raġuni li l-azzjoni sabiex jintalab wirt, jew legat jew is-sehem riżervat, sew fis-suċċessjonijiet b'testmetn kemm wkoll f'dawk *ab intestato* tispicċa bl-gheluq ta' għaxar (10) snin mid-data tal-ftuħ tas-suċċessjoni;
2. Illi mingħajr preġudizzju għall-premess l-esponenti mhux edott mill-fatti li taw lk għal din il-kawża u għaldaqstatn mhux fil-posizzjoni li jissolleva l-eċċezzjonijiet kollha applikabbli skont il-ligi. In oltre l-esponenti la għandu konoxxenza dwar min jistgħu jkunu l-eredi prezuntivi ta' Emanuel Camilleri u lanqas m'għandu indirizz, numru tat-telefon jew *email* li jistgħu jippermettu li jagħmel kuntatt mal-istess eredi prezuntivi. Għalhekk l-esponenti nomine qiegħed jirriserva li jipprezenta risposta

għuramentata ulterjuri jekk u meta huwa jkun fil-pussess ta' l-informazzjon;

3. Salvi u impregudikati eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

B'referenza għall-paragrafi tar-rikors għuramentat, l-esponenti nomine mhux fil-posizzjoni li jikkummenta fuq il-veracità o meno tagħhom.

Rat ir-Risposta ulterjuri tal-konvenut nomine (a fol. 25) li permezz tagħha eċċepixxa:

1. Illi din ir-risposta qiegħda tiġi pprezentata wara li l-esponenti ġie notifikat b'ittra uffiċċjali numru 647/2015 datata l-ewwel (1) ta' Ottubru 2015, kopja tagħha annessa u markata bhala **Dokument JPG 1**;
2. Illi r-rikorrenti odjerni mhumiex il-benefiċċjarji tal-legat tal-fond bl-indirizz numru sebgħa (7), Triq il-Ħanaq, Nadur, Ghawdex mertu ta' din il-kawża u per konsegwenza l-kuntratt tal-immissjoni fil-pussess ma jistax jiġi ppubblikat a favur tagħhom. Dan hekk kif irriżulta mir-rapport peritali prezentat fl-atti tal-kawża fl-ismijiet *Emanuel Camilleri et vs Martin Camilleri et*, *ċitazzjoni numru 78/1985*, liema kawża kienet marret deżerta;
3. Salvi u impregudikati eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-digriet tagħha tad-29 ta' Ottubru 2015 fejn, fuq talba tal-konvenut nomine, ordnat l-allegazzjoni tal-atti tal-kawża: *ċitaz. Nru.78/1985 fl-ismijiet: Martin Camilleri noe. vs Emanuel Camilleri et.*", intavolata quddiem din il-Qorti ukoll u dikjarata deżerta fl-20 ta' Jannar 2014.

Rat id-digriet tagħha tal-24 ta' Mejju 2016 fejn halliet il-kawża għal-lum għas-sentenza.

Rat in-Noti tal-Osservazzjonijiet rispettivi tal-kontendenti.

Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża, inklużi d-dokumenti eseбити u l-verbali tax-xhieda mismugħa.

Ikkunsidrat:

Din hija kawża għall-immissjoni fil-pussess ta' legat imħolli lill-atturi miz-ziju tagħhom Emanuel Camilleri, bit-testment tiegħu tal-20 ta' Novembru 1981,¹ u dan a tenur tal-artikolu 726 tal-Kap. 16. Emanuel Camilleri miet hawn Ghawdex fil-21 ta' Jannar 1984,² u b'dan it-testment, wara li rrevoka t-testmenti preċedenti tiegħu, halla b'titolu ta' legat "*a favur ta' Frans u Peter*

¹ Ara kopja esebita bhala Dok. D a fol. 11 - 12 tal-proċess; ara kopja iżjed ċara a fol. 15 - 16 tal-kawża: 78/1985

² Ara kopja taċ-ċertifikat tal-mewt, esebita bhala Dok. A a fol. 4 tal-proċess

*ahwa Camilleri, fi kwoti ugwali bejniethom zewg legatarji, l-beni kollha mobbli u immobbli u kull depozitu bankarju u kull stock u bonds illi hu testatur ikollu mhaddmin u depozitati fl-epoka tal-mewt tieghu f'dawn il-Gzejjer ta' Malta u Ghawdex."*³

Fost il-beni li kellu d-decuzju f'dawn il-gzejjer, hemm il-fond numru 7, Triq il-Hanaq, Nadur, Ghawdex.

Il-konvenut nomine, in rappresentanza tal-wirt battal tad-decujus eċċepixxa:

1. Il-preskrizzjoni decennali a tenur tal-artikolu 845 tal-Kap. 16; u
2. Li l-atturi mhumiex il-benefiċċjari tal-legat tal-fond bl-indirizz 7, Triq il-Hanaq, Nadur.

Dwar l-ewwel eċċezzjoni, l-artikolu 845 tal-Kodiċ Ċivili ta' pajjiżna jiddisponi li:

"L-azzjoni biex jintalab wirt, legat, jew is-sehem riservat, sew fis-successjoniet b'testament kemm ukoll f'dawk ab intestato, tispicca bl-eghluq ta' għaxar snin mil-ftuh tas-successjoni."

Il-ftuh ta' suċċessjoni issir mal-mewt tad-decujus, fil-każ in eżami din seħhet, kif rajna, fil-21 ta' Jannar 1984, mentri l-kawża presenti giet intavolata fl-14 ta' April 2015, ferm wara l-iskadenza ta' dawn l-għaxar snin. Imma, kif kellhom bosta okkazzjonijiet jesprimu ruħhom il-qrati tagħna f'dan ir-rigward:

*"...Il-konvenuta tallega li l-attur, bhala legataju, tilef kull dritt tieghu bil-passagg ta' zmien. Hi tinvoka l-artikolu 845 tal-Kodici Civili li jiddisponi li l-azzjoni biex jintalab wirt jew legat, tispicca bl-eghluq ta' 10 snin mill-ftuh tas-successjoni. Din il-preskrizzjoni, pero', ma tiddependix biss fuq id-dekors taz-zmien, izda min jeccepiha irid juri li kien fil-pussess tal-oggett animo domini u in buona fede. Dan l-artikolu gie spjegat fis-sens li barra mill-element taz-zmien, hemm bżonn li jigi pruvat anke l-element attiv tal-pussess, u dan il-pussess irid ikun mhux semplicement kazwali, izda irid ikun il-pussess formali, jigifieri li jiggenera u jikkostitwixxi d-dritt tal-proprjeta'..."*⁴

Din l-eċċezzjoni giet imressqa mill-konvenut nomine li kien qed jidher għall-wirt battal tad-decujus. L-unika eredi testamentaju tad-decujus, ibnu Lawrence Camilleri, lanqas seta' kellu dan il-pussess, għaliex skont it-testament li l-istess Emanuel Camilleri għamel fir-Renju Unit, dan ħallielu: *"...all my property whatsoever which is at the date of my death situate or held in the*

³ Ara ukoll ir-riċerki testamentarji, eżebiti bhala Dokti. B u C a fol. 5 – 10 tal-proċess

⁴ Prim' Awla: Rev. Frangisk Azzopardi vs Hilda Cauchi, 14.10. 2004; ara wkoll P.A. Borg vs Bianco: 23.01.2003, u P.A. Buttigieg vs Buttigieg: 1.10.2003

United Kingdom,”⁵ u għalhekk ma kienitx tinkludi dik li kellu f’Għawdex. Fi kwalaunkwe każ kull pussess *animo domini* li seta’ kien qed jirreklama l-imsemmi eredi, kien qed jiġi kontestat *inter alia* minn missier l-atturi, Tarcisio Camilleri, tal-inqas minn meta giet intavolata l-kawża: 78/1985, kif jirriżulta min-Nota tal-Eċċezzjonijiet ppreżenata f’ dik il-kawża.⁶ Lanqas ma jirriżulta li kien hemm xi eredi oħra *ab intestatio*, fir-rigward tal-gid tad-decujus f’ dawn il-gzejjer, li kienu qed jippretendu dan il-pussess. Din l-eċċezzjoni ser tiġi għalhekk respinta.

Bl-eċċezzjoni ulterjuri tiegħu l-konvenut nomine qed isostni li l-atturi mhumiex beneficiċjarji tal-legat tal-fond numru 7, Triq Ħanaq, Nadur, Għawdex. Dan presumibilmnt għaliex id-*decujus* in segwitu għat-testment li kien għamel f’ dawn il-gzejjer, għamel testment ieħor l-Ingilterra, fejn fl-ewwel artikolu qal: “*I hereby revoke all former Wills and Codicils made by me.*”⁷ Il-kwistjoni hija għalhekk jekk din ir-revoka kienitx tapplika wkoll għat-testment preċedenti li kien għamel f’Għawdex, u ċioe’ dak li a bażi tiegħu l-atturi qed jitolbu li jiġu immessi fil-pussess tal-beni tiegħu f’ dawn il-gzejjer. Fil-kawża 78/1985, il-perit legali l-avukat Dottor Georgine Schembri li kienet ittrattat din il-kwistjoni, ċitat minn sentenza tal-qrati nglizi fis-sens illi: “*Even if the second instrument contains a general revocatory clause, that is not conclusive, and the court will, notwithstanding, consider whether it was the intention of the testator to revoke a bequest contained in a previous will.*”⁸

Dwar din l-intenzjoni l-istess perit legali rrelatat bil-mod segwenti:

“72. ...tajjeb li jiġi notat li minn qari taz-zewg testmenti fuq imsmemija, jirriżulta li l-intenzjoni tat-testatur dejjem kienet li l-proprjeta’ tiegħu sitwata f’Malta u f’Għawdex tigi regolata permezz ta’ testment magħmul f’ dawn il-gzejjer, mentri l-proprjeta’ tiegħu gewwa r-Renju Unit tigi regolata permezz ta’ testment magħmul fir-Renju Unit. Dan il-fatt jirriżulta mill-fatt li f’ dawn iz-zewg testmenti hemm innizzel car li l-beni tad-decujus sitwati f’Malta kellhom jigu assenjati lill-familjari tiegħu gewwa Għawdex, mentri l-beni tiegħu sitwati fir-Renju Unit kellhom jigu assenjati lill-attur Lawrence Camilleri.

73. *Mix-xhieda prodotta waqt is-seduti li saru, din l-intenzjoni tat-testatur giet ukoll kkonfemata diversi drabi. L-attur Lawrence Camilleri kkonferma bil-gurament tiegħu li missieru Emanuel Camilleri dejjem xtaq li jassenjalu l-proprjeta’ tiegħu sitwata fl-Ingilterra:*

‘My father did not want to disinherit me. He always wanted me to get his estate in England. We were always on good terms with each other...that the estate in Malta

⁵ Ara kopja ta’ dan it-testment li sar fit-22 ta’ April 1982, Dok. E a fol. 17 tal-kawża: 78.1985, u kopja tal-Probate relattiva tat-8.01.1985, esebta bħala Dok. C a fol. 10 tal-istess kawża.

⁶ A fol. 12 (recto u tergo) u 13 tal-proċess

⁷ Ara kopja ta’ dan it-testment a fol. 17 tal-kawża: 78.1985

⁸ *Dempsey v Lawson* ; per Sir James Hannen P (2PD 107), iċċitata fil-para. 68 tar-relazzjoni tal-perit legali a fol. 170 tal-proċess tal-kawża:78/1985

would be left to Francis and Peter children of Tarcisio Camilleri' (xhieda mogħtija durante s-seduta tat-28 ta' Awissu 1987).

74. Il-konvenut Emanuel Camilleri spjega li missier l-attur kien infurmah li d-dar li kellu f'Hanaq Street, Nadur, kien halliha lil hutu Francis u Peter:

'Wara li hu hareg minn hemm, Emanuel Camilleri (d-decujus) mar joqghod ma' missieri u jiena lili kien jghidli 'hawnhekk tagħhom'...' (xhieda mogħtija fit-22 ta' Marzu 1988).

...

76. L-esponent tagħmel referenza ukoll għall-klawsola li saret fit-testment ta' l-20 ta' Novembru 1981 fejn gie mnizzel illi t-testatur kien qed ihassar u jirrevoka kwalunkwe testment li għamel fil-Gzejjer ta' Malta u kien qed ihalli shah u integri it-testmenti li huwa għamel barra minn dawn il-Gzejjer. Din il-klawsola tkompli tikkonferma li l-intenzjoni tad-decujus dejjem kienet li dik il-klawsola revokatorja tieghu tkun tapplika għal testmenti mahmula fil-pajjiz fejn kien qed isir it-testment relattiv.

77. Meta imbagħad wiehed jevalwa l-klawsoli tat-testment magħmul fit-22 ta' April 1982 fir-Renju Unit fid-dawl ta' l-intenzjoni tat-testatur u fid-dawl tal-principji legali fuq imsemmija, jidher li dik il-klawsola revokatorja ukoll kienet intenzjonata għal testmenti u kodici li saru fir-Renju Unit biss. Dana peress li f'dan l-istess testment, giet regolata biss l-assenjazzjoni tal-proprjeta' tad-decujus gewwa r-Renju Unit. It-testatur kien ben konsapevoli tal-fatt li kellu beni gewwa l-gzejjer Maltin u għallhekk jekk kellu xi intenzjoni li jirrevoka t-testmenti magħmula minnu f'dawn il-gzejjer, huwa kien jiddikjara f'dan l-ahhar testment tieghu x'kien isir mill-beni tieghu f'Malta.

78. Abbazi tal-premess, fil-fehma umli ta' l-esponenti u mill-provi messrqa jidher li l-beni tad-decujus sitwati fir-Renju Unit gew regolati permezz tat-testment magħmul fit-22 ta' April 1982. Il-klawsola revokatorja f'dak it-testment ma kellhiex l-effett li tirrevoka u thassar testmenti magħmula precedentement fil-gzejjer Maltin. Konsegwentement il-beni sitwati fil-Gzejjer Maltin gew regolati permezz tat-testmenti magħmula mid-decujus f'dawn il-Gzejjer." ⁹

Il-Qorti taqbel ma' din l-evalwazzjoni tal-abbli perit legali u l-konkluzjonijiet raġġunti minnha f'dan ir-rigward, u tagħmilhom tagħha. Jidher li dejjem kienet l-intenzjoni tad-decujus li jirregola l-gid li kellu f'dawn il-gzejjer bit-testmenti magħmula hawnhekk, u dak li kellu l-Ingilterra bit-testmenti magħmula hemmhekk. Konsegwentement it-testment tieghu tat-22 ta' April 1982 magħmul l-Ingilterra, hames xhur biss wara dak tal-20 ta' Novembru 1981 magħmul Għawdex, ma setgħax kellu effett li jirrevoka t-testment precedenti, u dan minkejja l-ewwel klawsola redatta fit-testment tal-Ingilterra. Mhux verosimili li kien ser ihalli din l-incertezza kollha dwar il-

⁹ Ara relazzjoni ta' Dottor Georgine Schembri a fol. 170 – 172 fil-kawża: 78/1985

beni li kellu f' dawn il-gzejjer. Din l-eċċezzjoni ulterjuri se tiġi ukoll għalhekk miċhuda.

Għal dawn il-motivi u peress li ma jibqa' ebda raġuni għaliex t-talbiet attriċi m'għandhomx jiġu milqugħa, tiddeċidi l-kawża billi, filwaqt illi tiċhad l-eċċezzjonijiet tal-konvenut nomine, tilqa' t-talbiet attriċi, u:

1. Tiddikjara illi permezz tat-testament tal-ghoxrin (20) ta' Novembru tal-elf disa' mija u wiehed u tmenin (1981) fl-atti tan-Nutar Giuseppe Cauchi, Emanuel Camilleri halla b'titolu ta' legat lill-atturi fi kwoti ndaqs u ndiviżi bejniethom il-beni kollha mobbli u mmobbli u kull depożitu bankarju u kull stocks u bonds illi hu testatur kellu fl-epoka tal-mewt tiegħu f'Malta jew Ghawdex;
2. Tiddikjara illi fost il-beni mmobbli illi kellu t-testatur kien hemm il-fond numru sebgħa (7) Triq Hanaq, Nadur, Ghawdex;
3. Tordna lill-konvenut nomine sabiex jersaq għall-immissjoni fil-pussess tal-legat imsemmi, b'mod speċjali tal-fond immobbli bl-indirizz 7, Triq Hanaq, Nadur, Ghawdex; u għal dan il-fini tinnomina lin-Nutar Dottor Paul George Pisani li għandu jippubblika l-att opportun fl-uffiċċju tiegħu nhar is-Sibt 26 ta' Novembru 2016 fil-ħdax ta' filgħodu (11.00 a.m.), u dan, kif jistipola l-artiklu 726 tal-Kap.16, a spejjeż tal-atturi bħala l-legatarji nominati.

L-ispejjeż l-oħra, inklużi dawk tal-ittra ufficċjali tal-20 ta' Marzu 2015, ikunu a karigu tal-konvenut nomine.

(ft) Paul Coppini
Magistrat

(ft) Silvio Xerri
D/Registratur

Vera Kopja

Għar-Registratur

11.10.2016 – Sup17.2015 – Camilleri Peter et vs Av. Dr. Jean Paul Grech noe
2177